

Szczaniecki, Michał / Gieysztor, Aleksander

Piąta Konferencja Centre International de Synthèse

Przegląd Historyczny Zeszyt dodatkowy, 480-481

1948

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Polska w w. XVI jest krajem feodalizmu, że ponadto metoda materializmu historycznego stosowana w sposób twórczy i konkretny otwiera przed historykiem ogromne perspektywy naukowego poznania.

Uczestnicy Seminarium Historii Ruchów Społecznych U. W.

PIĄTA KONFERENCJA CENTRE INTERNATIONAL DE SYNTHESE odbyła się w Paryżu 27 — 30 października 1948 r. zorganizowana w porozumieniu z Instytutem Zachodnim. Poprzednie Journées de Synthèse Historique odbyły się: pierwsza w czerwcu 1938 r., mając za temat obrad problem zaludnienia Europy w okresie brązu, druga — w maju i czerwcu 1939 r., omawiając to samo zagadnienie w okresie wędrówek ludów, obie z udziałem uczonych zagranicznych. Trzecia, odbywająca się w 1945—6 r. zgromadziła tylko uczonych francuskich obradujących nad zaludnieniem i kulturą południa Francji w średniowieczu. Czwarta przybrała znów charakter międzynarodowy w 1947 r., badając zagadnienie dróg rzecznych Dunaju i Renu. Wreszcie konferencja piąta została poświęcona w r. b. problemowi dróg wodnych Europy środkowej i wschodniej oraz zagadnieniu migracji normańskich, gromadząc uczonych francuskich, polskich, duńskich i szwedzkich.

Na program złożyły się trzy grupy referatów: 1 — referaty omawiające podstawy geograficzne zagadnienia: PIERRE GEORGE (Paryż): Introduction géographique; AUGUST ZIERHOFFER (Poznań): Les bassins de l'Oder et de la Vistule. 2 — referaty poświęcone roli dziejowej dorzecza Odry i Wisły: TADEUSZ LEHR-SPLAWIŃSKI (Kraków): Le problème de la patrie primitive des peuplades slaves; MICHAŁ SZZANIECKI (Poznań): Le problème des influences franques sur les bassins de l'Oder et de la Vistule; MARIA WOJCIECHOWSKA (Poznań): Les traits distinctifs de la civilisation dans les bassins de l'Oder et de la Vistule; ZYGMUNT WOJCIECHOWSKI (Poznań): L'Oder et la Vistule dans les relations polono-allemandes. 3 — referaty omawiające ekspansję normańską: L. MUSSET (Caën): Participation de Vikings venus de pays celtes à la colonisation scandinave de la Normandie; THORKILD RAMSKOU (Kopenhaga): Les fortifications des Vikings d'après des fouilles récentes [Trelleborg]; HOLGER ARBMAN (Lund): La route commerciale du Sud-Est Européen à la Baltique aux X-e et XI-e siècles; M. PORTAL (Paryż): Recherches récentes concernant le peuplement entre Baltique et Mer Noire [geneza Rusi].

Dyskusja prowadzona przez niestrudzonego prezesa Centre, HENRI BERR'A i sekretarza Centre, ANDRE VARAGNAC'A, doprowadziła do uzgodnienia wielu spraw metodycznych i merytorycznych oraz do naszkicowania możliwości współpracy międzynarodowej. Udział w obradach brali także inni wybitni przedstawiciele nauki francuskiej, jak LOUIS HALPHEN, FR. OLIVIER-MARTIN, F. CORNAERT, A. GRENIER, i in. Uczestnicy konferencji podejmowani byli przez kierownictwo Centre de synthèse i redakcję Annoles w dniu 27.X Lampką wina, w czasie której L. FEBVRE omówił zadania Centre, nawiązując do metodologii historii reprezentowanej przez poległego w 1944 r. MARC BLOCH'A.

Do ważniejszych wyników konferencji należy podjęcie przez Centre de Synthèse prac nad atlasem historycznym dróg lądowych i wodnych Europy. Plan pracy jest w przygotowaniu, tymczasem Centre prosi o nadsyłanie gotowych lub opublikowanych materiałów kartograficznych i bibliograficznych do dziejów sieci drożnej w Europie (Paris II-e, 12 rue Colbert). Najżywsze zainteresowanie wywołała wymiana zdań między uczonymi polskimi i skandynawskimi, przy czym uzgodniono

opinię co do konieczności wspólnych badań porównawczych w zakresie protohistorii ludów nadbałtyckich, a także w niektórych sprawach szczegółowych, np. co do słowiańskiego charakteru Wolina, jego handlu międzynarodowego, legendy Jomsborga i in. Referaty wygłoszone w czasie konferencji zostaną ogłoszone w osobnym numerze *Revue de Synthèse*.

M. Sz., A. G.

WYSTAWA „LA PAIX DE WESTPHALIE 1648” W ARCHIVES NATIONALES W PARYŻU

26 października 1948 r. otwarto w Hôtel de Rohan, należącym do Archives Nationales, wystawę poświęconą 300-leciu pokoju westfalskiego. Obchód ten został uchwalony przez parlament francuski równocześnie z obchodem 1848 roku, rząd zdecydował o jego formie w postaci wystawy, a tą zorganizowały Archives Nationales z nowym ich dyrektorem CH. BRAIBANT na czele. Wobec uroczystości obchodzonej w całej Europie rocznicy Wiosny Ludów, w większości krajów 300-lecie pokoju westfalskiego minęło bez echa. Jednak nie we wszystkich, Holandia, która temu pokijowi zawdzięcza prawne uznanie swego niepodległego bytu, uczciła go wielką wystawą w Delft. Również Szwecja, dla której okres ten stanowił apogeum potęgi i sławy, postarała się uczcić tę datę osobną wystawą, Francja nie pozostała za nimi w tyle. Dla niej pokój 1648 stanowił utrwalenie dojścia do Renu. I pod tym nadal aktualnym kątem widzenia urządzono wystawę w Paryżu. Objęła ona przy tym również wypadki związane z problemem 3 biskupstw (Metz, Toul, Verdun) w latach 1552 — 1648, jak i kwestię Alzacji w latach 1618 — 1697.

Wystawa pokoju westfalskiego została starannie opracowana od strony naukowej. Na ekspozycję złożyły się zbiory francuskie, i obce. Z Paryża wystawiono kilkaset aktów, pism, rycin i obrazów z Archives Nationales, Archives des Affaires Etrangères, Bibliothèque Nationale i Musée du Louvre. Korzystano też z zasobów prowincjonalnych, głównie z archiwów departamentalnych z północno-wschodniej części Francji, oraz municypalnych, przede wszystkim ze Strasburga, Kolmaru, Metz, Toul i Verdun. Z zagranicznych należy wymienić szwedzkie (Rikssarkivet Kungliga, Livrustkammaren, Husgeredskammaren i in.), holenderskie (Algemeen Rijksarchief, Koninklijke Bibliotheek, Rijksmuseum), belgijskie (Archives Générales du Royaume, Bibliothèque Royale), austriackie (Oesterreichisches Staatsarchiv i Kunsthistorisches Museum), a nawet hiszpańskie (zbiory ks. Alba). Wykorzystano również kolekcje prywatne.

Wśród ekspozycji na pierwsze miejsce wybijają się oryginały dokumentów, głównie o charakterze dyplomatycznym. Są to więc: traktaty pokoju pomiędzy Hiszpanią a Holandią (Münster 30 I 1648), między Francją a cesarzem Ferdynandem III oraz księżętami i stanami niemieckimi (Münster 24 X 1648), na koniec Szwecji z cesarzem, księżętami i stanami Niemiec (Osnabrück 14 i 24 X 1648). Uzupełniają je pełnomocnictwa, preliminarze, ratyfikacje, rozporządzenia wykonawcze, instrukcje, listy itp., dotyczące tak samego pokoju, jak wojny i całego okresu objętego wystawą. Należy zaznaczyć, że dział ten jest najstaranniej dobrany, opracowany i wystawiony. Jest to dobry przykład służby społecznej archiwów.

Drugą grupę stanowią materiały opisowe i ilustracyjne dotyczące całości okresu, na co się składają pisma, listy, druki, rysunki, tkaniny i obrazy. Jest również sporo ówczesnego uzbrojenia i strojów. Z tą grupą łączą się pamiątki dotyczące głównych postaci epoki jak Gustaw Adolf, Oxenstierna, Wallenstein, Richelieu,